

**הערכת תרומתן של המכינות הקדם-אקדמיות למערכת ההשכלה הגבוהה - ממצאי מחקר
מעקב במחזורים תשנ"ב ותשנ"ג (עיקרי הממצאים)**

מירב אריאלי

המרכז הארצי לבחינות ולהערכה

תמצית

פרוייקט המעקב אחר תלמידי המכינות הקדם-אקדמיות בישראל הוזמן על-ידי האגודה לקידום החינוך, ובוצע במדור המחקר של המרכז הארצי לבחינות ולהערכה. מטרתו של הפרוייקט היתה לקבל תמונת מצב של הישגי תלמידי המכינות במהלך הלימודים במכינה ובעיקר לאחריה (המשך לימודים גבוהים), ועל-ידי כך להעריך את מפעל המכינות. חוברת זו מציגה בקצרה את עיקרי הממצאים המוצגים בדו"ח המלא המסכם מעקב אחר תלמידי שני מחזורי למודים: תשנ"ב ותשנ"ג (אריאלי, 1997).
עיקרי הממצאים המוצגים כאן:

- אופי החוסר-הלימודי של תלמידי המכינות, המשמש עדות לפוטנציאל הלא-ממומש, מתבטא בביצוע יחסי נמוך בתחום הכמותי בבחינה הפסיכומטרית (יחסית לביצוע בתחום המילולי, ובהשוואה לכלל הנבחנים בבחינה זו).
- בקרב התלמידים שהשלימו בגרות מלאה בתום המכינה (65%-66% מבין אלו שהגיעו ללא בגרות), אין קשר בין מספר יח"ל של תעודת הבגרות איתה הגיע התלמיד למכינה, לבין ממוצע הבגרות הסופי. עם זאת, נמצא קשר חיובי (חלש) בין היקף הבגרות ההתחלתי, לבין הסיכוי להשלים בגרות מלאה בתום המכינה.
- גודל השיפור בממוצע הבגרות עומד על 7.3 – 7.5 נקודות (כ- 0.9 סטית-תקן בסולם הבגרות), והוא אינו מתואם עם ציון הבגרות ההתחלתי. נמצא קשר חיובי בין גודל השיפור בממוצע הבגרות לבין יכולתו של התלמיד (הנאמדת בעזרת הציון הפסיכומטרי לפני המכינה). הקשר החיובי נשמר בכל רמה של ציון בגרות התחלתי.
- בהשוואת תלמידים בעלי אותה יכולת, הישגי הבגרות של תלמידים שהגיעו ללא בגרות והשיגו בגרות במכינה לעומת הישגיהם של אלו ששיפרו בגרות הינם דומים מאוד. ממצא דומה נמצא בהשוואת הישגי התלמידים הראויים לקידום למול הישגי שאר התלמידים.
- תלמידים רבים נבחנים שוב בבחינה הפסיכומטרית בתום המכינה ומשיגים ציונים טובים יותר. עיקר השיפור הושג בתחום הכמותי (8.6 נקודות), ובתחום האנגלית (6.4 – 8.4 נקודות), שני התחומים שהיו עקב אכילס של תלמידי

המכינות, ושני תחומים הקשורים יותר (בהשוואה לתחום המילולי) עם תוכנית לימודים מוגדרת.

- תעודת מכינה מועילה לתלמיד בהחליפה את תעודת הבגרות לצורך קבלה להמשך לימודים. מבין התלמידים בעלי תעודת מכינה ותעודת בגרות, 74% - 78% יוצאים נשכרים מתעודת המכינה (כלומר ממוצע תעודת המכינה שלהם גבוה מממוצע הבגרות).
- המשך לימודים לאחר המכינה: 81%-84% ממסיימי המכינות האוניברסיטאיות הגישו מועמדות להמשך לימודים תוך שנתיים מסיום המכינה, 70%-72% התקבלו, ו- 59% - 61% מבוגרי המכינה נמצאו לומדים באחד מהמוסדות האוניברסיטאיים. חלקם של מסיימי המכינות בקרב הסטודנטים למדעי הטבע וההנדסה – יעדים שהוכרזו מועדפים מבחינה לאומית - גבוה משיעורם באוכלוסייה.